

STONE GASPARI:

Oče in sin.

a Doberdobo sredi sivega kamenja je v hudi borbi za svojo rodno goriško zemljo izgubil pešec Tomaž svetlo solnce. Zaskelalo ga je takrat v očesnih jamicah, izteklo je iz njih potok pekočih solz, in luč, tista topla in blagodejna luč je ugasnila za vedno. Nikoli več ne zazre zemlje, na kateri je zrasla njegova mladost, napoljena veselja in zadovoljstva. In če vendar enkrat stopi na svetlo zemljo, takrat poklekne, vzame pest prsti ter jo pobožno poljubi. Morda požene iz tiste peščiце prsti blagoslovljena čudotvorna roža, prebogata leka...

In ko se je napravil slepec Tomaž, da s svojim sinom poroma v deželo očetov, ga je nenadoma ustavila žalostna vest o tujcih, ki gospodarijo na njegovih tleh. Prešinila ga je boleost do globin srca. Tisti trenutek se je omračila še edina iskra, iskra upanja v njegovi bogati notranjosti...

Velik je svet, toda lice mu je povsod drugačno, oči so izpremenjene, tu svetlejša, tam temnejša, srca so različna v dobroti in ljubezni. Kam naj se obrne Tomaž s sinom — edincem, da sreča tisto ljubezen, ki tudi njemu samemu opaja to ubogo življenje? Vkljub vsej nesreči še spi nekaj v duši, kakor v meglo zavito od pretežkih misli. Ko se ustali in najde darežljivo roko, potem zakliče spet jasne misli, da razprše to meglo in da razjasni s to ljubeznijo do goriške zemlje vso svojo in sinovo notranjost.

Na travniku sedita Tomaž in sin. Cesta pred njima se koplje v gostem prahu, trava na krajih je pohojena, solnce stoji visoko in jima sveti v obraze. Povsod mir, le visoko nekje v zraku cvrčlja škranček ter jima pripoveduje, da se dviga k nebesom, kjer izprosi miru, pravice in ljubezni. Oče drži desnico na sinovi rami, z levico mu boža gladko lice. Kolikokrat potegne rahlo preko obraza, ga prevzame tiha sladkost o najljubšem o sinu-edincu, ki mu je še edini preostal v tolažbo. Sin gleda tja čez zeleno ravan do obmejnih sivih gor in ugiblje, kje so lepi solčni kraji, o katerih mu slednji dan pripoveduje oče. Še mlad je od tam ubežal, zato se le kakor v meglici rišejo nejasne črte njegove domovine.

»Oče, ali ne pojdeva nikoli več tja dol na naše vrtove?« Sinu trepeče glas kakor boječa struna.

»O, pojdeva, moj sin, kakor romarja se napotiva, ko začuje glas, ki nas vse nekoč gotovo pokliče!«

»A kdaj bo to, oče?«

»Ko bo tujec uvidel, da je vsa ta zemlja, ki se zdaj na njej on šopiri, last naših ljudi, edino naših, da je tam doma naš jezik, ki ne onemi nikoli, nikoli!«

In oče privije k sebi sina. V roke vzame drobno glavo, boža jo, poljublja. Zazdi se mu, da se v očesnih udrtinah nekaj taja, ki hladeče polzi čez vroča lica in pada na srce in ga spet prebuja in oživlja.

»Veš, moj sin, premlad si ubežal, da bi znal ceniti vso lepoto in dobroto naše zemlje. Vem, čutiš nekaj, kar te žene tja, toda pravo ljubezen do rodne grude spoznaš šele, ko nekoliko dorasteš. Do takrat pa ti hočem jaz slikati naše kraje v najlepših barvah. Hočem pa ti tudi zapisati v srce resnico, kako tujec črti in preganja naše ljudi, da umirajo kot muženiki za svoj ljubi narod...«

Sinova glava počiva v očetovem naročju. Jasen oblak vesla čez nebo, jasna misel se spet poraja v očetovem srcu in se pomenkuje s škrjančkom, ki drobi že visoko, visoko pod milim nebom.

Veselje v prirodi.

Cvetice prekrasne jaz ljubim gorko
in pesemce zlagam, jih pevam glasno;
zakaj bi vesela ne pevala jaz,
ko božji prirodi zdaj gledam v obraz?

Ko gledam vse stvarstvo in sinje nebo,
krog mene pa ptički veselo pojo,
zakličem: „Priroda, res krasna si ti,
pa vendar srce si v višave želi.“

Ne plaši me muk in naporov naval,
saj Stvarnik plačilo za to mi bo dal:
nad zvezdami večni določi mi dom,
če Njemu po volji živel tu bom!...

Ivanka Kocijanova.

